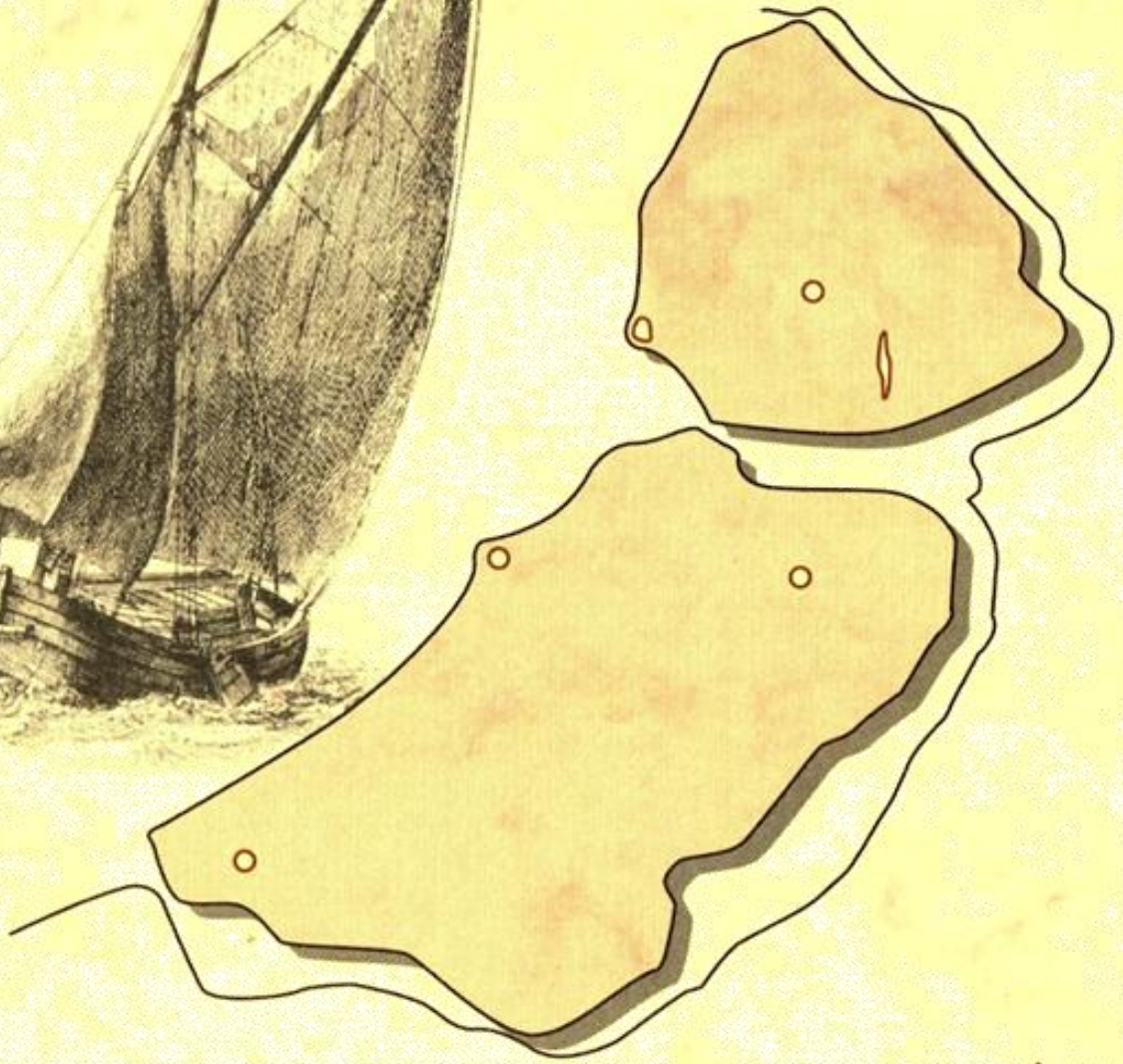
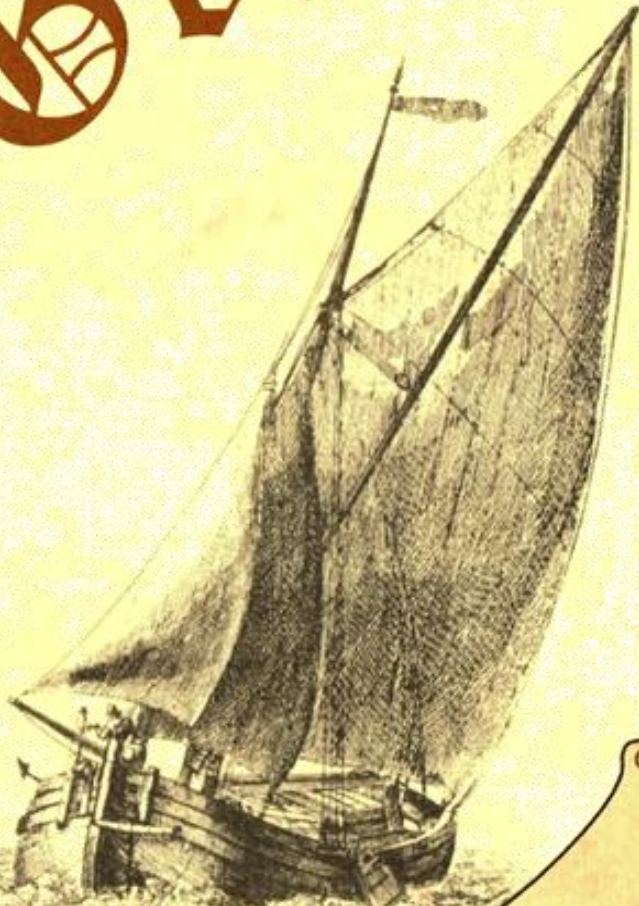

Genealogica

afdeling Flevoland

Nederlandse Genealogische Vereniging

37^e jaargang

Nr. 1

Februari 2021

Agenda

Lezingen

In Batavialand op zaterdagmiddag van 14.00 – 16.30 uur in de Ontginningszaal.

DATUM	ONDERWERP	SPREKER
onbekend	Lezing over genealogisch onderzoek in Suriname	Huub van Helvoort

Excursie

Excursie naar Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Voorouderspreekuren.

Alle lezingen, excursies en voorouderspreekuren zijn tot nader order uitgesteld. Wij kunnen op dit moment nog geen inschatting maken wanneer deze activiteiten weer hervat kunnen worden.

Corona en de NGV

Daar waar we in het najaar van 2020 nog hoopvol waren de beperkingen als gevolg van de corona pandemie voor een groot deel achter ons te kunnen laten, moeten we nu constateren dat het eind nog niet in zicht is. Daarom is het voor ons ook nog niet mogelijk een planning te maken van activiteiten die we jullie willen aanbieden. Wij kunnen geen afspraken maken met sprekers of een datum vastleggen. Ook het organiseren van voorouderspreekuren is nog niet aan de orde. In de eerste plaats omdat de locaties gesloten zijn, in de tweede plaats realiseren we ons ook heel goed dat heel veel van onze leden tot de risicogroep behoren. Ook nu de regering de lockdown en de andere maatregelen heeft verlengd tot eind februari en de vaccinatie nog niet soepel verloopt, moeten we ons realiseren dat we voorlopig nog niet terug kunnen naar “normaal”. Dat betekent dat we moeten kijken naar andere mogelijkheden om in contact te blijven met onze leden. We zijn aan het onderzoeken hoe we dit digitaal kunnen opzetten. Zodra we hier meer informatie hebben zullen we dit via email aan u laten weten.

Jaarverslag 2020.

Lezingen en bijeenkomsten.

De eerste activiteit van onze afdeling was de Nieuwjaarsbijeenkomst op 18 januari 2020 in het Studiecentrum van Batavialand in Lelystad. De opzet van deze middag was het uitwisselen van informatie en het delen van kennis over stamboomonderzoek. Allereerst sprak Geert Baas over zijn familieonderzoek dat door zijn oom in 1938 al was opgestart. Later is dat onderzoek ook door zijn vader opgepakt en heeft hij zelf ook nog een paar generaties aan de stamboom kunnen toevoegen. Het familieboek waar hij in januari aan was begonnen is inmiddels klaar. Daarna was het woord aan Fred van der Zwan over zijn onderzoek van genealogisch en heraldisch onderzoek in Württemberg. Hij wist vele verhalen te vertellen over het tapijt van Bayeux. Hij liet ook diverse stamreeksen naar adellijke voorouders zien. Vervolgens liet Piet Peeters een door hem ontworpen spreadsheet model zien waarin je jouw bronmateriaal overzichtelijk kunt bijhouden. Als je veel bronmateriaal (bijvoorbeeld geboorte-, trouw- en overlijdensakten) hebt verzameld, kan het zijn dat je door de hoeveelheid het overzicht verliest. Met dit model kun je in een oogopslag zien welke akten je al hebt en welke nog ontbreken. Tot slot vertelde Linda Rorije over haar ervaringen met haar onderzoek. Het onderzoek was vastgelopen en bij toeval kwam zij in een archief in contact met iemand die haar veel nuttige informatie kon geven. Zij stamde af van een Engelsman die eeuwen geleden naar Nederland was gekomen. Na een tip ging zij naar Engeland om daar verder te zoeken en te achterhalen dat ze van hoog adellijke familie bleek af te stammen.

Op zaterdag 22 februari (het carnavalsweekend) verzorgde Antoinette Timmermans een heel interessante lezing met als thema “Feesten door de eeuwen heen”. Uitgebreid werd ingegaan op het ontstaan van de feesten. Van oorsprong zijn alle feesten heidense feesten, zoals de nieuwjaarsfeesten in Mesopotamië, de lentefeesten van de Romeinen, de offer- en midwinterfeesten bij de Germanen. Ook werd ingegaan op de ontwikkelingen van carnaval in de 19-de en 20-ste eeuw die hebben geleid tot onze huidige status van carnaval en de verschillen die er regionaal nog zijn. Kortom een heel boeiend verhaal.

En toen kregen we in maart te maken met de corona-maatregelen. Dat betekende dat in een klap alle activiteiten kwamen te vervallen. Voorouderspreekuren en lezingen gingen niet door omdat de locaties gesloten waren.

Na de versoepelingen van de maatregelen in juni hebben wij een proef gedraaid met een lezing in Batavialand in Lelystad. Op 19 sept j.l. was de lezing “De negen levens van Cornelis Goliath” door Ilja Mostert. Een klein aantal mensen had zich aangemeld en we hebben deze lezing gebruikt om uit te proberen of het mogelijk is om een lezing te organiseren met inachtneming van alle regels. We hadden van Batavialand 3 vergaderzalen tot onze beschikking gekregen, zodat we de 1,5 meter regel konden handhaven. De lezing was al

enkele malen geannuleerd vanwege corona maatregelen. De aanleiding voor deze lezing was de expositie “De 9 levens van Cornelis Goliath (1617-1660) – Wereldberoemd kaartmaker in Zeeland en Zuid-Amerika”, die te zien was in het Zeeuws archief van 4 oktober 2018 tot en met 5 oktober 2019. Ilja Mostert begon zijn lezing met het begrip serendipiteit. Dit is het verschijnsel dat men een belangrijke ontdekking doet, terwijl men naar iets anders op zoek was. Voor stamboomonderzoekers een bekend verschijnsel. Cornelis Goliath is beroemd geworden om zijn plattegrond van Middelburg. Deze plattegrond staat bekend als ‘de kaart van Goliath’. Ilja Mostert sprak uitgebreid over het zeer boeiende leven van Cornelis Goliath en de vele omzwervingen die hij heeft gemaakt over de wereld in dienst van de WIC en later de stad Middelburg. Een zeer geslaagde lezing.

Maar als gevolg van de nieuwe strengere regels is in september besloten dat we voorlopig hier niet mee door kunnen gaan.

De lezing over genealogisch onderzoek in Suriname door Huub van Helvoort wordt verschoven naar volgend jaar.

Excursies.

De geplande excursie in november naar de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag is vervallen en we zullen ons best doen om dit volgend jaar weer op de agenda te krijgen.

Vooroudersprekuren:

Vanaf april zijn alle vooroudersprekuren stopgezet. Enerzijds omdat de locaties gesloten waren en anderzijds omdat een groot deel van de mensen, die de vooroudersprekuren bemannen in de risicogroep vallen en wij het niet verantwoord vonden om hen aan die gevaren bloot te stellen. In Lelystad zijn de vooroudersprekuren niet meer in de Flevomeer Bibliotheek, maar in het Studiecentrum van Erfgoedpark Batavialand. In juni is overleg geweest met De Nieuwe Bibliotheek In Almere-Stad om samen te kijken naar de alternatieven voor de vooroudersprekuren. We hebben toen de toezegging gekregen dat we een kleine vergaderruimte konden reserveren voor gesprekken met een of twee personen aan tafels met spatschermen en eventueel een extra beeldscherm. We hebben hier slechts een enkele gebruik van kunnen maken omdat door nieuwe beperkende maatregelen ook dit niet langer mogelijk was. Ook op andere locaties zijn de vooroudersprekuren tot nader order stopgezet. Ter vervanging van de vooroudersprekuren hebben we een tijdelijke website “www.ngv-flevoland.nl” geopend om de leden de gelegenheid te geven vragen te stellen die anders op de vooroudersprekuren gesteld zouden worden. Hier is echter weinig gebruik van gemaakt.

Genealogica.

Ook dit jaar is het weer gelukt om 3 interessante edities samen te stellen van ons afdelingsblad Genealogica. Deze worden digitaal verstuurd naar alle leden en worden

digitaal bewaard bij de bibliotheek van de NGV Afdeling Flevoland in het Studiecentrum van Batavialand in Lelystad. Ook hier zijn afdelingsbladen van andere afdelingen van de NGV ter inzage beschikbaar.

Website NGV.

De website van de NGV "www.ontdekiouwverhaal.nl" is als gevolg van technische onvolkomenheden en veiligheidsissues uit de lucht gehaald en opnieuw opgebouwd op "www.ngv.nl". Hierdoor zijn de afdelingspagina's al enige tijd niet beschikbaar. Er wordt door het ICT team hard gewerkt om alles weer in de lucht te krijgen, maar ook hier had men te maken met tegenslagen als gevolg van ziekte en de corona pandemie.

Financiën.

In de AV van november 2019 is het besluit genomen om de functie van de afdelingspenningmeester op te heffen. De wordt vervangen door een "budgethouder", die de contactpersoon wordt tussen de afdeling en de penningmeester van het HB. De afdelingen hebben de vrijheid om de huidige benaming van penningmeester te blijven gebruiken en dat blijven wij dus ook doen. Ook de bankrekeningen van de afdelingen werden opgeheven, hetgeen tot een substantiële kostenbesparing leidt.

Ledenvergadering.

De Algemene Ledenvergadering die gepland was in maart is niet doorgegaan. In de Genealogica van oktober hebben we het Jaarverslag 2019 en het financieel verslag 2019 gepubliceerd. We hebben de leden de mogelijkheid geboden om hier hun goedkeuring aan te geven en ook om vragen te stellen over gevoerde beleid en de financiën via ons mailadres en eigen website. Helaas is hier maar door een enkeling gebruik van gemaakt. We hadden gevraagd om voor 1 november te reageren, anders zou het lid toegevoegd worden aan de lijst met "ja-stemmers". Het beleid en het financieel verslag zijn met overgrote meerderheid van stemmen aangenomen.

Samenwerking met De Nieuwe Bibliotheek.

Na de versoepelingen van de corona maatregelen in juni zijn we in gesprek gegaan met De Nieuwe Bibliotheek in Almere-Stad om te kijken wat er nodig was om de voorouderspreekuren door te laten gaan en of dit te realiseren zou zijn. Wij danken de medewerkers van De Nieuwe Bibliotheek voor de positieve houding en inzet om onze wensen, binnen beperkte wettelijke mogelijkheden, toch te realiseren.

Jubileumnummer van GENS NOSTRA.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van Gens Nostra heeft de redactie bedacht dat om een jubileumjaargang te maken. Uitgaande van 6 nummers is Nederland verdeeld in 6 regio's. Per nummer wordt één regio in de schijnwerper gezet. Elke regio krijgt de kans om

zich met een bijzonder onderwerp in het zonnetje te zetten. Samen met de regio Utrecht, Gooi/Eemland en Flevoland kregen we het motto “Oud Land - Nieuw Land” toebedeeld. Antoinette Timmermans schreef samen met M. Fransen en een toevoeging van de redactie een artikel over “Flevoland -Nieuw Oud Land”. Een verhaal over oud land dat ooit ten onder is gegaan in de strijd tegen het water. Na de bouw van de Afsluitdijk werd het land ontwikkeld voor landbouw, wonen en werken, natuur- en recreatie. Waar kwamen de bewoners vandaan en welke familie verhalen brachten zij mee. Piet Peeters schreef een artikel over de Zuiderzeesteunwet. De bouw van de Afsluitdijk en de inpoldering van de voormalige Zuiderzee hadden een grote impact op de visserij en de aanverwante bedrijven rondom de Zuiderzee. De overheid was zich ervan bewust dat er een gepaste schadeloosstelling moest komen voor de vissers en de aanverwante bedrijven. Met beide artikelen hebben we een bijdrage geleverd aan de zesde editie van deze jubileumjaargang.

Erfgoedpark Batavialand en de bibliotheek van de NGV-FLE.

Een onmisbare partner van de NGV Afdeling Flevoland is Erfgoedpark Batavialand in Lelystad. Op deze locatie worden de bijeenkomsten van de afdeling gehouden. En sinds februari 2020 ook de vooroudersprekuren. De bibliotheek van de afdeling wordt beheerd door Batavialand en is toegankelijk voor het publiek in het Studiecentrum van Batavialand. Onlangs werd de bibliotheek uitgebreid met kwartaalbladen van andere afdelingen, het overgrote deel digitaal. Deze digitale uitgaven worden door Batavialand gearchiveerd en zijn voor raadpleging beschikbaar. Ook tijdens de coronapandemie werd door Batavialand constructief meegewerkt in het zoeken naar oplossingen om lezingen mogelijk te maken, uiteraard alles binnen de wettelijke kaders.

Corona en de gevolgen voor onze vereniging.

De corona pandemie die sinds het begin van het jaar ons land in zijn greep houdt heeft ook grote gevolgen gehad voor onze vereniging. Nagenoeg alle activiteiten zijn stopgezet. Enkele van onze leden hebben aan den lijve ondervonden wat een corona besmetting met je doet. Omdat veel van onze leden qua leeftijd tot de risicogroep behoren was het voor het bestuur duidelijk dat de activiteiten stopgezet moesten worden om het risico op besmetting tot een minimum te beperken. We hebben in juni een lezing georganiseerd onder strikte voorwaarden omdat op dat moment de overheidsmaatregelen enigszins versoepeld waren. Toen de besmettingen in het najaar weer opliepen was het duidelijk dat we geen vervolg konden geven aan die proef .

Wisselingen in het bestuur.

In november heeft onze voorzitter Antoinette Timmermans te kennen gegeven om per direct haar taken als voorzitter te willen neerleggen om persoonlijke redenen. Om het bestuur toch compleet te maken is besloten dat Willy van der Most de voorzitterstaken op zich neemt en dat Piet Peeters de taken als secretaris van Willy overneemt. Ook heeft Peter

Bedeker aangegeven volgend jaar te willen stoppen als bestuurslid. Na 12 jaar wil hij het stokje overdragen aan anderen. Dat betekent dat we op korte termijn 2 vacatures moeten invullen. Wij hebben inmiddels een oproep gedaan aan de leden om zich beschikbaar te stellen voor een van de vacatures. Wij hopen op de eerstvolgende ledenvergadering, ergens in het voorjaar, weer een compleet bestuur te presenteren. Ook willen we Antoinette en Peter bedanken voor hun enthousiasme en het vele werk dat zij hebben verricht voor de afdeling.

Aantal leden.

Per 31 december 2020 waren 113 personen lid van onze afdeling. Op 1 januari waren dit nog 114 leden. Dus een minimale teruggang van 1 lid.

Piet Peeters, secretaris.

Inmiddels kunnen we melden dat er een aanmelding is binnengekomen voor de vacature van secretaris. Het bestuur zal op korte termijn een gesprek organiseren om nader kennis te maken en afspraken te maken over de verdere procedure.

Algemene Ledenvergadering van maart 2021

Zoals de zaken er nu voorstaan met betrekking tot de corona maatregelen moeten we er ernstig rekening mee houden dat de Algemene Ledenvergadering, die normaal in maart zou worden gehouden, niet zal doorgaan in de vorm zoals we dat gewend waren. Het bestuur beraadt zich nog over andere mogelijkheden om verantwoording af te leggen aan de leden en ook de leden de mogelijkheid te even om hun mening te geven en met het bestuur te discussiëren over het gevoerde beleid. Ook wil het bestuur graag van gedachte wisselen over onderwerpen waarvan men graag veranderingen wil zien. Wij zullen u tijdig informeren over hoe, waar, en wanneer de ALV 2021 zal plaatsvinden.

Financieel verslag 2020.

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Ingeschreven in het register van de K.V.K. te

Amsterdam no. 40531257

Afdeling Flevoland

Concept jaarverslag 2020

Uitgaven

	2020 Begroting	2020 Werkelijk	2020 Verschil	2019 Werkelijk	2021 Begroting
1 Zaalhuur	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2 Sprekers	€ 650,00	€ 142,00	€ -508,00	€ 274,80	€ 650,00
3a Afdelingsblad drukkosten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
3b Afdelingsblad verzendkosten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Afdelingsblad ontvangsten /					
3c diverse uitgaven	€ 200,00	€ -	€ -200,00	€ -	€ 200,00
4 Bestuurskosten	€ 250,00	€ -	€ -250,00	€ -	€ 250,00
5 Promotie-activiteiten	€ 100,00	€ 48,80	€ -51,20	€ -	€ 100,00
6 Bibliotheek e.d.	€ 350,00	€ -	€ -350,00	€ -	€ 350,00
7a Diversen kosten betalingsverkeer	€ 75,00	€ -	€ -75,00	€ 73,44	€ 75,00
7b Diversen overige kosten	€ 380,00	€ 242,17	€ -137,83	€ 374,75	€ 380,00
7c Diversen overige inkomsten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7d Diversen reservering	€ 300,00	€ -	€ -300,00	€ 438,50	€ 300,00
Crediteuren (overlopende posten 2019)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Debiteuren	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totalen	€ 2.305,00	€ 432,97	€ -1.872,03	€ 1.161,49	€ 2.305,00

Het bestuur van de NGV afd. Flevoland

W. van der Most

P. Peeters

M.A.P.W. Kruijk

Voorzitter

Secretaris

Penningmeester

.....

.....

.....

Maurice Kruijk, Penningmeester

Gerard van Loon

Inleiding

In mijn vorige artikel kwam de aan de familie Cruijk gerelateerde Delftse familie Durven¹ aan bod. Dit artikel gaat over Gerard van Loon. De familie Van Loon is eveneens aan de familie Cruijk gerelateerd.

Bij het grote publiek is Gerard van Loon (1683-1758) tegenwoordig vrij onbekend. Bij kenners is Gerard van Loon vooral bekend om zijn rijk geïllustreerde vierdelige folioboek *“Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen”*, het naslagwerk voor Nederlandse penningen over de periode 1555-1716. Deze boekenserie geldt nog altijd als standaardwerk in de Nederlandse numismatiek. De beknopte aanduidingen Van Loon nr. , GvL nr. en v.L. nr. worden nog in vele muntcatalogi gebruikt. Daarnaast is Gerard van Loon bekend als een van de executeurs van de nalatenschap van Antoni van Leeuwenhoek (1632-1723).

Om een ruimer beeld te schetsen over het leven van en de persoon Gerard van Loon ga ik in dit artikel eerst in op zijn voorouders en zijn broers. Aan het einde van dit artikel volgt een stamreeks van de familie Van Loon.

De familie Van Loon

Volgens het familiearchief van de familie Van Loon² is de oudst bekende voorvader ene Johan of Jan van Loon, geboren in 1537 in Luik en overleden in 1581 in 's-Hertogenbosch. De stamboom vervolgt met Jan of Johan Jansz van Loon, gedoopt in 1558 in 's-Hertogenbosch en overleden in 1621 in Amsterdam. Hij was lakenkoper, zijdehandelaar en makelaar. Uit zijn huwelijk met Immetgen Jacobsdr. werd onder andere Jacob Jansz van Loon geboren.

Portret van Gerard van Loon op ca. 49 jarige leeftijd. Ets door Jacob Houbraken naar een schilderij van Frans van Mieris de jongere.

¹ Genealogica, jaargang 36, nr. 3, oktober 2020 – Diederik Durven – Gouverneur-generaal van Oost-Indië (1729-1731).

² De informatie uit het familie archief Van Loon is aan de schrijver van dit artikel verstrekt door de heer O.W.C. Mertens.

Over **Jacob Jansz van Loon**, de overgrootvader van Gerard van Loon, is meer bekend. Zo was hij lakenkoopman en staalmeester in Amsterdam. Deze Jacob van Loon was geboren rond 1595 en huwde in 1615 in Amsterdam met Annetge Gerritsdr., dochter van Gerrit Bartolomeusz. Jacob van Loon woonde op de Oude Achterburgwal (nu nr. 81). Hij was katholiek en had in zijn woning een schuilkerk, De Star genaamd³. In 1671 bood Jacob van Loon de Augustijn Petrus Parmentier onderdak. Deze Parmentier speelde een belangrijke rol bij het voortbestaan van de katholieke gemeenschap in Amsterdam. Jacobus van loon was naast lakenkoopman ook waardijn (proefmeester) van het lakenbereidersgilde en als staalmeester controleerde hij de kwaliteit van het laken. Hij staat afgebeeld op het schilderij De Staalmeesters van Rembrandt van Rijn. Hij staat ook afgebeeld op een ets van de hand van Rembrandt van Rijn.

Jacob Jansz van Loon

In Amsterdam zijn geen dopen aangetroffen van de kinderen van Jacob van Loon en Annetge Gerritsdr. Mogelijk waren Jacob van Loon en zijn echtgenote aanvankelijk doopsgezind.

De waardijns van het Amsterdamse lakenbereidersgilde, bekend als 'De Staalmeesters', Rembrandt van Rijn, 1662 - Rijksmuseum

³ De naam van deze schuilkerk ging in 1699 over naar een nieuwe schuilkerk gelegen in de Spinhuissteeg en werd ook wel, vanwege de nabijheid van het Spinhuis, het Spinnetje genoemd.

Gerard of Gerrit⁴. van Loon, geboren rond 1622, was weer een zoon van Jacobus Jansz van Loon en Annetge Gerritsdr. Hij was brandewijnbrander, distillateur en wijnhandelaar in Rotterdam. Hij trouwde in 1634 met Hillegont Antonisdr. (Bruggers) van Kempen.

Op 17 februari 1643 werden de huwelijksvoorwaarden opgemaakt tussen Gerrit van Loon, jongeman, geassisteerd door zijn vader Jacob van Loon en Hillegont Antonisdr. van Kempen, geassisteerd door haar vader Anthony (Jansz.) van Kempen. De vader van de bruidegom gaf 6.000 gulden, die van de bruid 12.000 gulden. Mocht een der echtelieden zonder dat er kinderen zijn overlijden, dan gaat de helft van het geld terug naar de familie. Gezamenlijk zullen de families de branderij in stand houden. In het stadsarchief van Rotterdam zijn diverse akten te vinden waaruit blijkt dat Gerard / Gerrit van Loon veel samenwerkte met zijn schoonvader, Anthony Jansz. van Kempen, eveneens brandewijnbrander.

Bijzonder is nog een akte van 12 juli 1649 waarin Joost van den Vondel de jonge (zoon van de bekende dichter), koopman tot Amsterdam, Gerard van Loon machtigt om namens hem beslag te leggen op een deel van de koopwaar in het schip van ene Pieter Ribbens genaamd "de Pellicaen" en in twee andere schepen voor betaling 1.084 gulden met rente.

In 1674 kocht de weduwe Hillegont van Kempen van de erfgenamen van Thomas Punt, in leven vroedschap, schepen en burgemeester van Rotterdam en baljuw van Schieland, een huis met koetshuis en 90 morgen land aan de Oudedijk te Kralingen voor een bedrag van 16.750 gulden. Deze buitenplaats stond later bekend als buitenplaats Van Loon of Plaes Van Loon.

Gerrit / Gerard van Loon en Hillegont Antonisdr. (Bruggers) van Kempen hadden diverse kinderen, waaronder een zoon Anthonie.

Anthonie (Anthonius Franciscus) van Loon (geb. rond 1650 te Rotterdam, overleden 3 oktober 1709 te Delft) was advocaat bij het Hof van Holland⁵ en bierbrouwer. Hij studeerde aan de universiteit van Leuven. Daar volgde hij zijn basisopleiding aan de pedagogie De Burcht. Aan de Artes faculteit studeerde hij filosofie. Bij zijn inschrijving als student op 11 december 1670 staat hij omschreven als "*Dominicus Anthonius van Loon, Rotterdamenis*", "*ex paedagogie Castri*". Op 23 september 1672 behaalde hij zijn licentiaat in de filosofie als 'nobilis Dominicus Anthonius Franciscus van Loon'. Vervolgens studeerde hij rechten in Leiden, waar hij op 1 juli 1675 afstudeerde. Tijdens zijn rechtenstudie in Leiden zal Anthonie van Loon bevriend zijn geraakt met Christiaan Cruijck, die op 14 februari 1676 in Leiden afstudeerde. Zo zal hij kennis hebben gemaakt met Christiaan's zuster Judith Anna waarmee Anthonie op 14 april 1682 (oud-katholiek) te Delft in het huwelijk trad. Opmerkelijk is dat ook in Brussel een huwelijksregistratie is gevonden, in de parochie Notre-Dame du Finistère 2 maart 1682. Van haar vader Ghijsbecht Lambrechtsz, Cruijck erfde Judith Anna de helft van

---

⁴In de diverse transcripties van akten uit het Oud Notarieel archief van Rotterdam wordt hij wisselend vermeld als Gerrit en als Gerard.

⁵Open Archieven vermeldt bij zijn huwelijk in 1682 dat hij goudsmid is. Dit moet een fout zijn. Op de scan van de huwelijksregistratie is dit niet terug te vinden. Er is geen enkele akte gevonden waaruit zou blijken dat hij als goudsmid werkzaam is geweest.

bierbrouwerij “De Verkeerde Wereld”, en zo werd de advocaat Anthonie van Loon ook bierbrouwer. Over de familie Cruijck heb ik al het een en ander geschreven ⁶

Van Anthonie van Loon is bekend dat hij in de jaren 1702-1706 de katholieke geestelijke Joan Christiaan van Erckel (1654-1734) bijstond in zijn juridisch proces voor de Staten van Holland. In latere jaren werd Van Erckel bijgestaan door Anthonie's zoon Gerard van Loon. Van Erckel erkende het gezag van de in 1702 door de paus benoemde apostolisch vicaris niet en vreesde door deze uit zijn ambt te worden gezet. In lijn met het betoog van Van Erckel verordonneerden de Staten op 16 augustus 1702 dat het gezag van de apostolisch vicaris in Holland alleen hoefde te worden erkend als hij door de inheemse clerus was verkozen. Daarmee werd

de door de paus benoemde apostolisch vicaris het werken onmogelijk gemaakt. Daarnaast werd ook de jezuïeten de toegang tot Holland ontzegd. Volgens geruchten die toen rond gingen zou Van Loon het Hof van Holland hebben omgekocht.

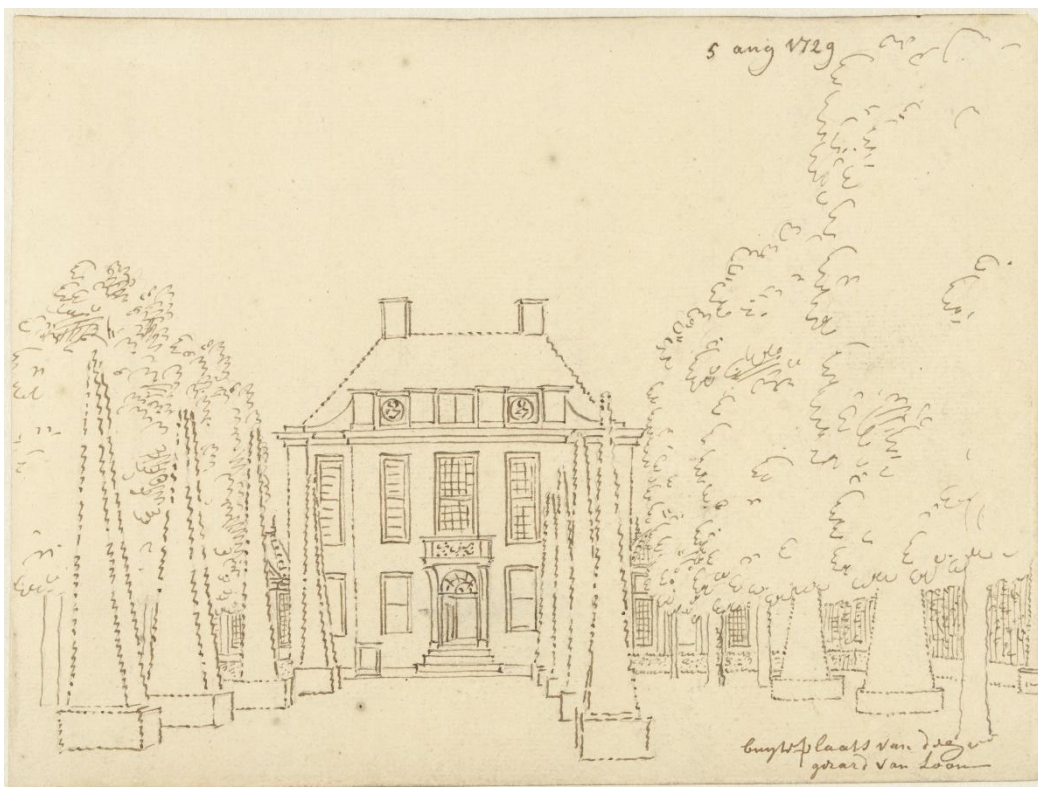
Van Erckel was een aanhanger van het Jansenisme. Het Jansenisme was een beweging binnen de katholieke kerk in de 17^e en de 18^e eeuw, die met betrekking tot een aantal zaken op politiek en religieus gebied afstand nam van het officiële beleid van de paus in Rome. Uiteindelijk leidde de frictie tussen de aanhangers van het Jansenisme en de aanhangers van de paus in Rome in 1723 tot een scheuring binnen de katholieke kerkgemeenschap in Nederland en ontstond de oud-katholieke kerk. Over het Jansenisme en over het ontstaan van de oud-katholieke kerk in Nederland valt nog veel te vertellen, maar dat valt buiten de reikwijdte van dit artikel.

Opmerkelijk is nog te melden dat de Universiteit van Leuven bekend staat als het bolwerk van het Jansenisme in Europa in de 17^e en 18^e eeuw. Niet heel toevallig dat Anthonie van Loon daar heeft gestudeerd als ook zijn zonen Gerard, Lambertus, Johannes (Jan) en Jacobus.

Anthonie van Loon stierf op 3 oktober 1709 in Delft. Na het overlijden van haar man ging Judith Anna Cruijck wonen in het Bagijnhof in Delft. Op 2 december 1718 kocht zij van haar schoonzuster, Maria Van Loon-Rietvelt, de buitenplaats Van Loon aan de Oudedijk in Kralingen. Van Gerard van Loon is bekend dat hij er in 1732 woonde.

---

⁶Genealogica, jaargang 36, nr. 2, juni 2020 – Een korte geschiedenis van de familie Cruijck (Kruijk) in Delft in de 17^e eeuw.

[https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/RP-T-1893-A-2818-A:](https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/RP-T-1893-A-2818-A)

De buitenplaats van Gerard van Loon aan de Oudedijk te Kralingen. Tekenaar: Cornelis Pronk (1729).

<http://hdl.handle.net/10934/RM0001.COLLECT.241094>

Over de grootvader van Gerard van Loon van moederszijde, **Anthony Jansz. (Bruggers) van Kempen**, valt ook nog een en ander te vertellen. Anthony Jansz. (Bruggers) van Kempen was geboren rond 1594 en begraven op 2 januari 1676 te Rotterdam. Hij trouwt voor 19 december 1629 1^e met Machteld Nanningsh, weduwe van Jan Jacobsz. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen bekend: Hillegont en Anna Maria. Uit haar 1^e huwelijk had Machteld een zoon: Jan Jansz. van Beren (van Beer). Na het overlijden van Machteld in 1648 trouwt Anthony voor de 2^e maal op 22 januari 1650 met Grietje Cornelisdr., weduwe van Dr. Eduard Nabels. Deze Eduard Nabels, geboren in 1591 in Amsterdam en begraven op 3 januari 1649 in Rotterdam, was naast medisch doctor, glazenmaker en teermaker. Tevens was hij leraar en oudste van de Waterlandse doopsgezinde Gemeente te Rotterdam.

Anthony van Kempen komen we regelmatig tegen in het archief van Rotterdam als koopman in tabak, brandewijnbrander, distillateur, azijnmaker en bierbrouwer. Hij was eigenaar van bierbrouwerij en mouterij "de Dissel" aan de Coolvest bij de Delfste Poort te Rotterdam, hoofdman van het Brandewijnbrandersgilde (1650) en woonde in "de Geneverboom" aan de Delftsevaart bij de Delftse Poort. Op verzoek van Joannes Wichart wendt notaris Adriaan Kieboom zich op 24 mei 1667 tot Hillegont van Kempen, weduwe van Gerard van Loon, erfgenaam van Anthony van Kempen, haar vader, om de door hem (Joannes Wichart) gehuurde brouwerij, mouterij en branderij, inclusief reparaties, in behoorlijke staat af te leveren. Dat Anthony van Kempen behoorlijk welgesteld moet zijn geweest blijkt uit het feit dat zijn beide dochters elk voor 12.000 gulden erfdn. Voorzoon Jan ontving uit de erfenis

van zijn moeder 15.000 gulden. Dit bedrag werd betaald met de uitkoop van twee panden en een obligatie van 4.000 gulden. Anthony van Kempen was diaken van de Waterlandse doopsgezinde Gemeente te Rotterdam in de jaren 1655–1657.

De broers van Gerard van Loon

Gerard van Loon, geboren in 1683, was het oudste kind in het gezin van zijn ouders. Na Gerard werden nog twee zonen geboren (allebei Gijsbert genaamd, geboren in 1687 resp. in 1689) en een dochter Margareta (1690), die allen jong gestorven zijn. Daarna volgde Johannes (Jan) (1693), Lambertus (1695), Jacobus (1697) en Anna Hillegond (1701). Deze jongere broers en zuster bereikten wel de volwassen leeftijd. Gerard verschildte ruim negen tot veertien jaar met zijn broers en bijna achttien jaar met zijn zuster.

Over de broers Jan en Jacobus van Loon is al het een en ander geschreven in Gens Nostra, jaargang 59, 2004. In dit artikel over Gerard van Loon worden daarom alleen een paar zaken over deze twee broers aangehaald en aangevuld.

Jan van Loon trouwde in 1724 met Catharina Hoogtwout uit Alkmaar . Zijn broer Jacobus trouwde in 1727 met Catharina's zus, Gertrudis Hoogtwout. Beide broers werden firmant in de Alkmaarse .suikerraffinaderij "de Groene Clock" te Alkmaar.

Jan van Loon is niet lang in Alkmaar gebleven. Binnen een aantal jaren was hij weer terug in Delft, waar hij de van zijn vader geërfde bierbrouwerij "De Verkeerde Wereld" op de Turfmarkt leidde. Net als zijn broers moet Jan van Loon een zeer vermogend man zijn geweest, hij was een verwoed kunstverzamelaar. In 1735 ging het echter mis. In dat jaar kwam Jan van Loon in grote financiële problemen met als gevolg dat hij het jaar daarop gedwongen was zijn bezittingen te verkopen. Het was een enorm faillissement dat de familie Van Loon diep moet hebben geraakt. Heel Delft zal er over gesproken hebben. Naast de bierbrouwerij, kwamen ook verschillende woonhuizen en een boerderij onder de hamer. Ook de gehele inboedel en de kunstcollectie moest worden verkocht. In de veilingcatalogus worden onder meer "curieus Japans en Chinees porselein", juwelen, tafel- en zilverwerk en 49 schilderijen vermeld, waaronder werken van Gerard Dou, Pieter de Hooch, Paulus Potter, Jan Steen en Johannes Vermeer. Alsof dit nog niet erg genoeg was overleed op 14 juni 1736, tussen de reeks executie veilingen, Jan van Loon's vrouw, Catharina Hoogtwout. Gezien het tijdstip van haar overlijden is zelfmoord niet uitgesloten. Jan van Loon verhuisde hierna naar Utrecht en werd tot zijn overlijden in 1761 door schulden achtervolgd.

Met **Jacobus van Loon**, getrouwd met Gertrudis Hoogtwout, ging het zakelijk aanvankelijk voor de wind. In 1730 liet hij door de Luikse genealoog en heraut Simon Joseph Abry een genealogie opstellen waaruit zou blijken dat het geslacht van Loon in de rechte mannelijke lijn voortkwam uit het geslacht Von Alfter. Via dit geslacht Von Alfter, zou het geslacht Van Loon in vrouwelijke lijn afstammen van de graven van Loon. Jacobus van Loon procedeerde

jaren lang over heerlijkheden, kastelen en feodale rechten in de Zuidelijke Nederlanden. Op 2 oktober 1732 beleende keizer Karel VI van Oostenrijk, als hertog van Brabant, Jacob van Loon met de heerlijkheid en het kasteel van Chalmont (Chaumont, provincie Luik), de heerlijkheid en het kasteel van Duras (Belgisch Limburg) en met de voogdij van Sint-Truiden (Belgisch Limburg). Aan deze heerlijkheden waren ook jaarrenten verbonden. Als oudste broer was Gerard van Loon gerechtigd tot deze heerlijkheden, maar hij besloot deze te delen met zijn broers Jan en Jacobus. De andere broer, Lambertus, deelde niet mee omdat deze inmiddels “innocent” was geworden. Gerard verkreeg de heerlijkheid Chalmont, Jacob de heerlijkheid Duras en Jan de voogdij over Sint-Truiden. In 1733 werd Jacob beleend met de vrijheerlijkheid Monthauthier en Laloux (provincie Namen). De vele processen die Jacob van Loon voerde over het verkrijgen van heerlijkheden hebben een groot deel van zijn vermogen gekost. Uiteindelijk ging het zakelijk minder goed en moest hij zich terug trekken als firmant van “de Groene Clock”. Daarnaast ging het met zijn geestelijke gezondheid ook minder. Uiteindelijk werd Jacobus in 1758 onder curatele gesteld, met zijn schoonzoons als curatoren over zijn persoon en goederen. Hij zou, na volkomen gek te zijn geworden, in een klooster zijn opgesloten. Ergens tussen 1761 en 1771 zou hij in dat klooster zijn overleden.

Gerard van Loon

Gerard van Loon is geboren in Delft in 1683. Net als zijn vader studeerde hij filosofie aan de universiteit van Leuven, waar hij in oktober 1700 werd ingeschreven. Zijn basisopleiding volgde hij daar aan de pedagogie Het Varken. Vervolgens ging Gerard van Loon rechten studeren in Leiden. Op 15 december 1702 werd hij daar ingeschreven. Hij voltooide zijn studie op 6 juli 1705. Na zijn studie in Leiden keerde hij terug in Delft. Vanaf 1706 tot minstens 1741 was hij werkzaam als advocaat bij het Hof van Holland. Hij was zeker niet full time als advocaat werkzaam. De meeste tijd besteedde aan het schrijven van historische boeken. Omdat hij financieel niet onbemiddeld was hoefde hij waarschijnlijk niet werken. Gerard van Loon is nooit getrouwd. Van Gerard van Loon is bekend dat graag omging met schrijvers en dichters. In 1711 verscheen zijn eerst werk, “*Plautianus*”, een treurspel in verzen. In die jaren was onder andere bevriend met de dichter Hubert Korneliszoon Poot (1689-1733).

Hubert Kornelisz Poot (1689-1733).

Gerard van Loon was ook bevriend met de kunstschilder Frans van Mieris de jonge (1689-1763) die net als Van Loon ook een verzamelaar was van munten en penningen en boeken over de vaderlandse geschiedenis schreef. In 1743 stuurde Van Loon aan Frans van Mieris een brief in Nederduitse verzen.

Vast staat ook dat Gerard van Loon bevriend was met Antoni van Leeuwenhoek (1632-1723). Dit blijkt onder andere uit de bewaard gebleven correspondentie tussen beiden. De Universiteit van Leuven heeft Antoni van Leeuwenhoek voor zijn wetenschappelijke ontdekkingen geëerd met een speciale zilveren eremedaille. Op 3 juni 1716 werd deze zilveren eremedaille, in het stadhuis van Delft, op plechtige wijze door Gerard van Loon aan Antoni van Leeuwenhoek uitgereikt. In zijn laatste testament uit 1721 benoemde Antoni van Leeuwenhoek Gerard van Loon tot een van de twee executeurs.

Antoni van Leeuwenhoek (1632-1723)

Numistiek

Gerard van Loon kreeg al op jonge leeftijd belangstelling voor vaderlandse geschiedenis en Nederlandse penningen. Onder penningen wordt begrepen munten (geldstukken) en metalen eretekens, herinneringstekens, metalen belastingbewijzen enz. Die belangstelling zal zijn aangewakkerd door het boek van de Franse geestelijke Pieter Bizot⁷, uit 1687 over Nederlandse historiepenningen, dat Gerard van Loon tijdens zijn jaren in Leuven in handen kreeg. In 1690 verscheen er een Nederlandse vertaling van dit werk⁸. Ook van dit werk zal Gerard van Loon een exemplaar hebben gehad. Er was in die tijd een toenemende belangstelling voor alles wat met de vaderlandse geschiedenis te maken had. Munten, maar ook medailles, herdenkingspenningen etc., waarop vaak een beeltenis van een of andere vorst te zien is, werden gezien als mijlpalen uit de geschiedenis. Voor Gerard van Loon waren Nederlandse penningen “*de metaale boekstaven onzes landes*”, waarin hoogtepunten van de vaderlandse geschiedenis waren vastgelegd.

Gerard van Loon was van mening dat het boek van Bizot diverse fouten bevatte en bovendien verre van volledig was. Hij vond dat hij dat beter kon. Door middel van het beschrijven van penningen wilde hij een boek schrijven over de vaderlandse geschiedenis vanaf de troonafstand van keizer Karel de Vijfde tot aan de Vrede van Utrecht (1713). Uiteindelijk leidde dit tot zijn magnum opus “*Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen*”.

Voor het schrijven van dit werk verzamelde Van Loon veel Nederlandse penningen. Hiertoe bezocht hij bijna elke munt- en medailleverzamelaar in de Republiek. Ook reisde met dit doel naar de Zuidelijke Nederlanden. Zeldzame penningen liet hij natekenen of er gipsen afgietsels van maken.

⁷ L. Bizot, *Histoire metallique de la Republique De Hollande*, Parijs, 1687.

⁸ L. Bizot, *Medalische Historie der Republyk van Holland*. In 't Fransch beschreeven en uit die taal in 't Nederduitsch gebracht en wel twee derden vermeerderd door Joachim Oudaan Fransz., 1690.

Bij het verzamelen van al die penningen kreeg Van Loon o.a. hulp van de Amsterdamse koopman en topograaf Andries Schoemaker (1660-1735). Net als Van Loon was ook Schoemaker bezig met het schrijven van een boek over Nederlandse penningen en beschikte hij (Schoemaker) over een grote verzameling penningen. Zij maakten kennis met elkaar in 1712.

In 1717 verscheen van Van Loon's hand *"Inleiding tot de heedendaagsche penningkunde"*. Een boek over de oorsprong van het geld, gedenkpenningen en uitleg over het rekenen met oude munten. In dit boek schrijft Van Loon over de samenwerking met Andries Schoemaker: *'Hier mede [het herschrijven van het boek van Bizot] hadt ik reets een begin gemaakt, en, na een jaar daarin te hebben gesleten, (...) als wanneer de heer Andries Schoemaker, (...) eindelijk ook van dit voornemen bericht kreeg, en zich ten mynen huize vervoegende het nieuwe begonne werk bezigtigde en goedkeurde'*⁹.

Ze waren het eens over de opzet van het werk, maar verschilden van mening over het tijdstip waarop het boek moest aanvangen. Schoemaker vond dat het werk moest beginnen bij de afstand van Jacoba van Beieren, Gravin van Holland, ten gunste van haar neef Philips de Goede, Hertog van Bourgondië. Van Loon, die hier ook zelf over schrijft, dacht te beginnen bij het aanbieden van het smeekschrift der edelen (1566). Ze werden het erover eens dat het werk zou aanvangen bij de troonsafstand van keizer Karel V (1555). Toen dat probleem was opgelost kwamen ze overeen dat Schoemaker zijn verzameling penningen aan Van Loon zou sturen en dat Van Loon zijn geschriften aan Schoemaker zou zenden, die deze dan mocht gebruiken voor zijn eigen boek¹⁰. Ook andere verzamelaars, onder wie François Fagel (1659-1746), griffier van de Staten-Generaal, en Cornelis van Alkemade (1654-1737) stelden hun verzameling penningen aan Van Loon ter beschikking.

⁹ Gerard van Loon, *Inleiding tot de heedendaagsche penningkunde*, Amsterdam 1717; 2e deel, 2e hoofdstuk, p. 37 en Mr. Gerard van Loon, *Hedendaagsche penningkunde (...)*, 's Graavenhage 1725, 2e druk 1732; p. 134.

¹⁰ In een brief aan zijn kleinzoon Gerrit Blaauw uit 1728 schrijft Schoemaker daarover: *'Mijn genegentheijt (gelijk U weet) was wonderlijk gevallen op mijn vaderlands gedenkmunten, in welke ik ongemeen gevroet hebbe, en eyndelyk soo verre gebracht dat het werk beschreue door den heer Mr. Gerard van Loon niet alleen ter drukperse gebracht is, maar dat ik reeds het darde boek of deel daarvan hebbe. Dit werk had ik selver beschreven van de afstand van vrouwe Jacoba gravinne van Holland tot op de jaare 1712. En dewijl mijn schrift niet bequaam was om aan de viese (kieskeurige) weereld mede te deelen, want daar wordt op ider woord en spelding en niet op den sin soo gevat, dat het veele verveelt, niettegenstaande dat het bijeenbrengen daarvan veel moeyte hout: menigen halve nacht hebbe ik daaraan gearbijt en soverre ten eynde gebracht, als U bekent is'*.

Van Loon schreef het werk in 6 jaren. Het boekwerk, met daarin rond de 3.000 afbeeldingen van penningen, is in vier delen uitgebracht. In 1716 verleenden de Staten van Holland en West-Friesland een octrooi voor 15 jaren voor het drukken van het werk. Van Loon besteedde de uitgave van werk uit aan L' Honoré en Chatelain, boekverkopers te Amsterdam. Nadat de koperen platen, waarop de afbeeldingen werden gegraveerd, gedeeltelijk klaar waren ontstonden er problemen met deze twee uitgevers. Ze wilden het werk niet uitgeven, tenzij het aanmerkelijk zou worden ingekort en in het Frans zou worden uitgebracht. Van Loon weigerde zijn werk aan te passen en brak met de Amsterdamse uitgevers. Op 12 maart 1720 stond Van Loon het recht tot het uitgeven van zijn werk af aan een vijftal Haagse drukkers. Om de uitgave te kunnen financieren openden deze drukkers een inschrijving, waarop rond de 900 personen in tekenden. Het derde deel bevat een lijst van de inschrijvers. Op de lijst van inschrijvers treffen we vele namen van bekende hooggeplaatste Nederlanders uit die tijd, met als bekendste prins Willem IV van Oranje-Nassau. Ook opvallend is prins Eugenius van Savoye (1663-1736). Hij was een beroemd veldheer en landvoogd van de Oostenrijkse Nederlanden (1716-1724).

Portret van Andries Schoemaker - Rijksmuseum

Het eerste deel van Van Loon's *"Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen"* verscheen in 1723, het vierde en laatste deel verscheen in 1731. Het boekwerk kreeg veel waardering. Een exemplaar schonk Gerard van Loon aan zijn geboortestad Delft. Uit erkentelijkheid schonk deze stad hem eind 1723 een zilveren vergulde drinkbeker.

In de jaren 1732-1737 verscheen er een Franse vertaling aan de hand van Justus van Effen (1684-1735). In het vierde deel staat een beschrijving van de ontmoeting tussen Antoni van Leeuwenhoek en tsaar Peter de Grote (1672-1725) in 1698. Gerard van Loon, was in 1698 nog te jong om bij deze ontmoeting aanwezig geweest te kunnen zijn. De kennis over het bezoek van de tsaar kreeg Van Loon uit eerste hand van Van Leeuwenhoek.

Beschuldiging van plagiaat

De inhoud van Van Loon's "*Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen*" kwam grotendeels overeen met de zes handgeschreven boeken die Andries Schoemaker onder dezelfde titel schreef (ook met als jaartal 1717). Onder de nakomelingen van Schoemaker, die niet op de hoogte waren van de werkelijke gang van zaken, leefde de overtuiging dat Gerard van Loon het werk van Schoemaker had overgeschreven. Zo werden er in 1818 door Gerard Carl Hultman, een achterkleinzoon van Andries Schoemaker, in de pers beschuldigingen van plagiaat tegen Gerard van Loon geuit. Gelukkig ontdekte Mr. Jacobus Scheltema¹¹ een eigenhandig door Schoemaker geschreven brief gedateerd 28 april 1728, gericht aan zijn zoon Gerard. In deze brief doet Andries Schoemaker nauwkeurig verslag van de gang van zijn geschiedkundige werkzaamheden en blijkt duidelijk dat niet Van Loon, maar Schoemaker het werk van Van Loon heeft overgeschreven. Zo schreef Schoemaker aan zijn zoon: "*Wij quamen overeen dat ik de penningen aan sijn Ed. (van Loon) soude oversenden, daartegen soude sijn Ed. aan mij oversenden sijne geschriften die ik dan vrij mogten naschrijven*". Met een publicatie van Scheltema in 1825, waarin de brief in zijn geheel is opgenomen, was de zaak van de baan¹².

Zilveren penning uit 1731 met afbeelding van Gerard van Loon zijaanzicht. Geslagen naar aanleiding van het voltooiën van zijn "*Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen*". Maker: Martinus Holtzey senior (1697-1764). Bron: Teylersmuseum.

Nadat Gerard van Loon zijn "*Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen*" had voltooid vestigde hij zich in Leiden. In deze stad schrijft hij zijn volgende boeken. Zo verscheen in 1734 zijn "*Aloude Hollandse Historie*", "*Verhandeling over de Week- en Jaarmarkten*" (1743), "*Beschrijving der aloude regeeringwyze van Holland*" (1744), de

¹¹Mr. Jacobus Scheltema (1767-1835) was een bekende jurist en patriot. Op latere leeftijd schreef hij vele geschiedkundige werken.

¹²Mr. Gerard van Loon gerechtvaardigd aangaande de beschuldiging, als of hij eene zware letterdieverij aan zijnen vriend ANDRIES SCHOEMAKER zoude hebben bedreven.' in *Geschied- en Letterkundig Mengelwerk van Mr. Jacobus Scheltema, Vierde deel, I, 1825, p. 155-176.*

“Rymchronyk van Klaas Kolyn”(1745) en “Historisch bewys dat het graafschap van Holland altyd een des Duytschen ryks geweest is” (1745).

Zilveren penning uit 1731 met afbeelding van Gerard van Loon naar de ets van Jacob Houbraken. Geslagen naar aanleiding van het voltooiën zijn *“Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen”*. Maker: Martinus Holtzey senior (1697-1764). Bron: Teylersmuseum.

De rijmkroniek van Klaas Kolijn

Rond 1700 kocht de Nederlandse geschiedschrijver Cornelis van Alkemade (1654-1737) van Reinier de Graaf jr. (1674-1717), zoon van de bekende Delftse medicus Reinier de Graaf (1641-1673), een afschrift van een middeleeuws handschrift. Dit handschrift betrof een kroniek over de Hollandse graven. De tekst van dit handschrift suggereert dat de kroniek kort na 1157 geschreven zou zijn door ene *“Klais Kolyn”* of *“Nocolai Colini”* uit het klooster *“Hegmont”* of *“Hegemunde”* (de abdij van Egmond). Deze kroniek stond bekend onder de naam de Rijmkroniek van Klaas Kolijn en was ruim honderd jaar ouder dan de tot dan toe oudst bekende Nederlandse geschiedschrijving, de rijmkroniek van Melis Stoke. Een eerste uitgave van de Rijmkroniek verscheen in 1719.

Frans van Mieris de jongere door Jacob Houbraken

Alhoewel er al vanaf zijn eerste verschijning twijfels waren over de echtheid was Van Alkemade, en met hem vele andere toenmalige historici, overtuigd van de echtheid van het handschrift. Ook Frans van Mieris de jongere heeft lange tijd de echtheid van de Rijkroniek verdedigd. De kroniek werd beschouwd als de oudste en meest betrouwbare bron voor de geschiedenis van het graafschap Holland en had daarom een grote invloed op de geschiedschrijving in de 18^e eeuw.

In 1745 bracht Gerard van Loon met veel vertoon zijn Rijkroniek van Klaas Kolijn uit. Hiermee was hij de predikant Pieter van der Schelling (1691-1751), die ook bezig was met een bewerking van de rijkroniek, voor.

In 1772 werd de echtheid van de Rijkroniek bestreden door de letterkundige, historicus en taalkundige Balthazar Huydecoper (1695-1778). Hij werd hierin gevolgd door andere Nederlandse historici, waaronder Jan Wagenaar (1709-1773) die met goede argumenten de Rijkroniek van Klaas Kolijn ontmaskerde als een vervalsing. De vervalser was vermoedelijk Reinier de Graaf jr.

De ontmaskering van de Rijkroniek als een vervalsing deed geen goed aan de reputatie van Gerard van Loon. Alhoewel Van Loon zich terdege had bekommerd om de echtheid van het manuscript, was hijzelf niet kritisch genoeg geweest. Hij had te veel geloof gehecht aan de echtheid ervan en te weinig geluisterd naar de door anderen geuite twijfels.

Gerard van Loon bezocht regelmatig de Zuidelijke Nederlanden. Uit zijn brieven is bekend dat hij familie had in Gent. Ook was hij regelmatig in Brussel. In de laatste jaren van zijn leven hield Van Loon zich bezig met het vertalen van godsdienstige boeken. In 1750 bezocht hij zijn geliefde Universiteit in Leuven. In 1752 was het vijftig jaar geleden dat Gerard van Loon was afgestudeerd in de filosofie. Ter gelegenheid van dit feit stuurde hij, als blijk van erkentelijkheid, zijn grote uitgegeven werken en de zilver vergulde gedenkbeker, die hij in 1723 van de stad Delft had gekregen, aan de toenmalige rector magnificus van de Universiteit van Leuven, Arnold-Joseph van Buggenhout (1693-1756).

Op 29 augustus 1758 overleed Gerard van Loon, 75 jaren oud. Zijn, eveneens ongehuwde zuster, Anna van Loon had hij tot zijn enige erfgenaam benoemd. Zijn bibliotheek, die veel zeldzame boeken bevatte, werd in 1759 in het openbaar verkocht.

Beker van Gerard van Loon met het familiewapen. Verguld zilver, in 1723 vervaardigd door Cornelis van Dijk, zilversmid te Delft.

Werken:

- *Plautianus: Treurspel* (Rotterdam, 1711).
- *Inleiding tot de heedendaagsche penningkunde ofte verhandeling van den oorsprong van 't geld, opkomst en onderscheid der gedenkpenningen; den aard, en rekenwyze der legpenningen; de wyze van 't cyfferen der ouden, den oorspronk der cyfferletteren, toverpenningen en noodmunten. Mitsgaders van de vaste grondregelen, die in 't ontwerpen, vergaderen, schicken en behandelen der penningen; moeten worden in acht genomen...* (Amsterdam, 1717; herdrukken: 's Gravenhage, 1732 en 1734, getiteld *Hedendaagsche penningkunde*).
- *Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen of beknopt verhaal van 't gene sedert de overdracht der heerschappye van keyzer Karel den Vyften op koning Philips zynen zoon, tot het sluyten van den Uytrechtschen vrede, in de zeventien Nederlandsche gewesten is voorgevallen* ('s-Gravenhage, 1723-1731, 4 delen).
- *Aloude Hollandsche histori der keyzeren, koningen, hertogen en graaven ... versierd en opgehelderd met de noodige landkaarten, geslachtlysten, keyzer- en koninglyke penningen en veelvuldige andere Gedenkstukken, in die overoude tyden gemaakt* ('s-Gravenhage, 1734; 2 delen).
- *Beknopte verhandeling van de week- en jaarmarkten midsgaders van de Kermissen in Holland* (Leiden, 1743).
- *Beschryving der Aloude Regeeringswyze van Holland. Hoe en door wie de Batavieren uytgerooid; En op welke wyze der zelve Landen door de Fransche Koningen veroverd zyn; Midsgaders de aloude aldaar ingevoerde regeringswys dier Vorsten, Voor zoo verre die den eersten voet tot verschydene latere gebruyken in Holland gegeven heeft* (Leiden, 1744; 5 delen).
- *Geschied-Historiaal Rym, of Rymchronyk van den Heer Klaas Kolyn, Benedictiner Monik der Abtdye te Egmont; Beginnende met den Simberschen Vloed, en eyndigende met de dood van Graaf Dirk, Vader van Florents den III. Graaf van Holland, In 't jaar elfhonderdzesenvyftig voorgevallen: Zynde voorts nog met de noodige zoo Taal-als Historikundige Aantekeningen opgehelderd, en met eenen Bladwyzer der Oude Nederduytsche Woorden verrykt* ('s-Gravenhage, 1745).
- *Historisch Bewys, dat het Graafschap van Holland, sedert het begin der Leenen tot den afgezwooren Philips den II toe, altyd een Leen des Duytschen Ryks geweest is; en dienstvolgens dat des zelfs Graaven, als Ryksprinsen de uytgeschreevene ryksdagen en heirvaarten bygewoond, voor de Keyzers te recht gestaan, de verleijen hunner Graafschappen van de zelve ontvangen, en in krygs- en rykslasten hun aandeel gedraagen hebben; Doch van alle welke afhangelykheden het gemelde Gewest alleen, door het aldaar gevoerde Stadhouderlyk bestuur der Doorluchtige Prinsen van Oranje en Nassou, eyndelyk in het geheel is ontheft en vry geworden* (Leiden, 1748; 3 delen).
- Enkele niet uitgegeven werken zijn aanwezig op de Universiteit van Groningen (Collectie Abraham Gronovius).

Verkorte stamreeks Van Loon

- I. **Johan (Jan) van Loon**, geboren Luik 17 mei 1537, overleden 's-Hertogenbosch 1581, trouwt 17 mei 1755 met **Anna Vercuijlen**¹³.

¹³ Informatie afkomstig uit het archief van de familie Van Loon. Wegens het ontbreken van de DTB gegevens van 's-Hertogenbosch over de desbetreffende jaren zijn deze gegevens niet te controleren. Mededeling van de heer O.W.C. Mertens d.d. 15 oktober 2020.

- II. **Jan (Johan) Jansz van Loon**, gedoopt 's-Hertogenbosch 3 januari 1558¹⁴, lakenkoper te Amsterdam (1609), zijdehandelaar, makelaar (1616), woont in 'de twee spiegels' op de Nieuwzijdse Melkmarkt, op de Nieuwzijdse Achterburgwal (Spuistraat) (1606), op de Rouaanse Kaai ("op dye Rowanse Key naast de Kaerpot") (1621), overleden Amsterdam 9 juni 1621, begraven Amsterdam (Oude Kerk), als Hans van Loen 12 juni 1621 ("anderhalf uur geluyt met dye grote klok"), trouwt **1^e Immetgen (Emerentia) Jacobsdr.**, geb. ca. 1558, 2^e ondertrouw Amsterdam 9 juni 1606 Lijsbeth Cornelisdr. Slat (Slaets), van Breda, weduwe Jasper Bernhard.
- III. **Jacob Jansz van Loon**, geboren Amsterdam 1594, lakenkoper, waardijn van het lakenbereidersgilde en staalmeester, begraven Amsterdam 3 september 1674, ondertrouw Amsterdam 9 mei 1615 met **Anna (Anneken, Annetgen) Gerritsdr.** (1598-1658) dochter van **Gerrit Barthelomeusz** en **Geertje Teunisdr.**
- IV. **Gerrit (Gerard) van Loon**, geboren rond 1622 (op 3 september 1649 27 jaren oud), koopman, brandewijndestillateur, overleden voor 24 mei 1667, trouwt Rotterdam 10 februari 1643 met **Hillegonda (Hillegont) Antonisdr (Bruggers) van Kempen**, overleden na 3 juli 1682, dochter van **Anthonij Jansz. (Bruggers) van Kempen** en **Machteld Nanninghs**.
- V. **Mr. Anthonie / Anthonij ('Anthonius Franciscus') van Loon**, geboren rond 1650, advocaat, bierbrouwer, overleden Delft 3 oktober 1709, begraven Delft (Oude Kerk) 9 oktober 1709, trouwt Delft 12 april 1682 "*in den thuijn van burgemeester Johan van Bleijswijk*" en kerkelijk (Delft, Ursula Bagijhof) 14 april 1682¹⁵, met **Judith Anna Cruijck**, geboren Delft rond 1654, begraven Delft (Oude kerk) 11 november 1727, dochter van **Ghijsbrecht Lambrechtsz. Cruijck** en **Annitgen Woutersdr. van der Leth**.
- VI. **Mr. Gerard van Loon**, gedoopt Delft 17 januari 1683, advocaat, schrijver, historicus en numismaticus, heer van Chalmont, overleden Leiden 29 augustus 1758, begraven Oegstgeest 1 september 1758.

Maurice Kruijk

Bronnen:

1) <https://archief.amsterdam/indexen/>

2) <https://stadsarchief.rotterdam.nl/>

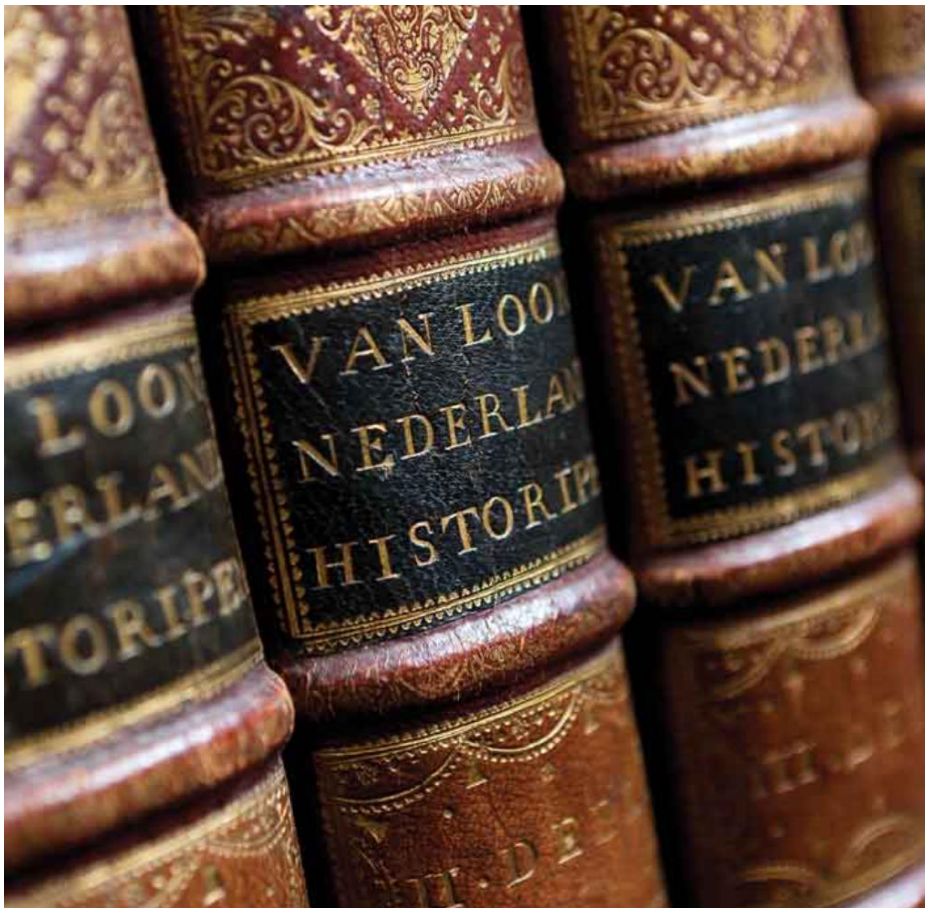
3) https://nl.wikipedia.org/wiki/De_staalmeesters

4) Trouw, "Filosofie van het kijken / mannen die ingetogen ruziën", door Peter Henk Steenhuis, 22 oktober 2006.

¹⁴ Informatie afkomstig uit het archief van de familie Van Loon. Wegens het ontbreken van de DTB gegevens van 's-Hertogenbosch over de desbetreffende jaren zijn deze gegevens niet te controleren. Mededeling van de heer O.W.C. Mertens d.d. 15 oktober 2020.

¹⁵ In de parochieregisters van Notre-Dame du Finistère in Brussel werd een huwelijksregistratie aangetroffen d.d. 2 maart 1682 van Antoine van Loon en Judith Crijck. Waarom het echtpaar al zes weken eerder in Brussel was getrouwd is niet bekend.

- 5) www.hogenda.nl/Leden van de Waterlandse doopsgezinde gemeente te Rotterdam (17e eeuw), Willem Stuve, Hellevoetsluis 2006
- 6) Jaarboek 2018, Delfia Batavorum, nummer 28 “Een nieuwe theorie over twee schilderijen van Johannes Vermeer (1632-1675), door Huib J. Zuidervaat.
- 7) Mededelingen verstrekt door de heer O.W.C. Mertens
- 8) De derde stad van Holland, geschiedenis van Delft tot 1795, deel I, Gerrit Verhoeven.
- 9) Jacobs, J.Y.H.A. (1981). Joan Christiaan van Erckel (1654-1734): Pleitbezorger voor een locale kerk, APA Holland Universiteits Pers.
- 10) Gens Nostra, jaargang 59, 2004: “De geslachten Hoogtwout, Van Loon, Van Sanen, Koorn en Conijn”, 10 generaties Alkmaarse kooplieden en industriëlen, door O.W.C. Mertens.
- 11) <http://www.historischetopografie.nl/schoemaker/2012/ledigeuuren2.pdf>.
- 12) Beydals P., Twee testamenten van Antoni van Leeuwenhoeck, Nederlands Tijdschrift voor geneeskunde 77 (1933), blz. 1021-1033.
- 13) Dietsche Warande, jaargang 9, Gerard van Loon, door Edward van Even.
- 14) De beker van Gerard van Loon, Bulletin van het Rijksmuseum, jaargang 23, nr. 4 (1975) blz. 227-236, door J. Verbeek.

Dat Gerard van Loon's "Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen" nog steeds actueel is blijkt onder andere uit deze foto waarmee het prestigieuze Britse munthuis Baldwin's vandaag de dag nog op haar website pronkt.

Afspraken m.b.t het aanleveren van kopij voor GENEALOGICA.

Deze afspraken zijn noodzakelijk als je met een grotere redactiegroep toch voor een consistente stijl en kwaliteit wilt zorgen. Het mag geen dwangbuis worden, maar wel een handig hulpmiddel om de leesbaarheid en de kwaliteit van ons verenigingsblad op een hoog peil te houden. Deze afspraken moet je beschouwen als een “levend” document, dat wil zeggen dat er door de redactie voor situaties waar nog geen duidelijke afspraken over zijn gemaakt, uitzonderingen kunnen worden gemaakt.

Het is belangrijk om rekening te houden met de doelgroep die uiteindelijk het stuk moet lezen. Nadenken over wat je wilt bereiken met je verhaal en hoe je dit moeten uitvoeren om voor de lezer en boeiend verhaal te schrijven. De lezer moet in een keer begrijpen wat er staat en moet geen moeite hoeven doen om de tekst te ontcijferen.

Aanleveren in een WORD Document met doc of docx instelling.

- Alle tekst moet opgesteld worden in een Word document met gebruik van lettertype Calibri Hoofdkst grootte 12
- Voor nieuwe alinea's kan de tekst in BOLD worden gezet.
- Teksten niet in afzonderlijke tekstvakken plaatsen
- In principe 1 kolom indeling gebruiken
- Afbeeldingen bij voorkeur in jpg of anders png.
- Verklarende omschrijving bij afbeeldingen door middel van een bijschrift. Hoe doen we dit: Betreffende foto selecteren, dan naar tabblad 'VERWIJZINGEN', dan knop 'BIJSCHRIFT INVOEGEN'.

De tekst is het belangrijkste onderdeel van het document. Natuurlijk kunnen hieraan foto's of andere afbeeldingen worden toegevoegd om het verhaal te versterken. De opmaak is voor ons niet essentieel. Wij kopiëren de tekst inclusief foto's en andere afbeeldingen rechtstreeks in de template van Genealogica. Daarna gaan we bekijken hoe het uitkomt met pagina overgangen e.d. Het kan gebeuren dat we iets moeten schuiven met foto's of afbeeldingen. We zullen geen aanpassingen doen zonder overleg en goedkeuring van de auteur.

Foto's en andere afbeeldingen moeten vrij zijn van auteursrechten.

Documenten in PDF formaat kunnen we helaas niet verwerken in Genealogica.

Namens de redactie van Genealogica : Jonny Serno, Maurice Kruijk, Piet Peeters.

Inhoudsopgave

Agenda	2
Corona en de NGV	2
Jaarverslag 2020.....	3
Algemene Ledenvergadering van maart 2021	7
Financieel verslag 2020.	8
Gerard van Loon	9
Afspraken m.b.t het aanleveren van kopij voor GENEALOGICA.	25
Inhoudsopgave.....	26
Bestuur	27
Redactie	27
Voorouderspreekuren	27

Bestuur

Willy van der Most	voorzitter (a.i.)
Piet Peeters	secretaris (a.i.)
Maurice Kruijk	penningmeester
Jonny Serno	lid en afgevaardigde
Peter Bedeker	lid
Lidy Kutschruiter	lid

Redactie

Jonny Serno
Maurice Kruijk
Piet Peeters

Voorouderspreekuren

Almere

Peter Bedeker
Antoinette Timmermans
Piet Peeters
Joop Campfens
Hub van Helvoort
Arie-Cees Kleijwegt
Geert Baas

Emmeloord

Willem Braam

Kampen

Neel Wijshake

Lelystad

Jonny Serno
Maurice Kruijk
Fred van der Zwan (expert heraldiek)

Swifterbant en Dronten

Lidy Kutschruiter